

MUSEOVIRASTO
Rakennushistorian osasto

TAMMISAARI (SNAPPERTUNA) RAASEPORI

Kertomus tarkastusmatkasta Raaseporin linnaan 13.6.1990

Tapio Seger

Peruskartta 2014 07 SNAPPERTUNA (1982)

Koordinaatit: x = 6653 25
y = 2480 65
z = n. 5

Matkan syynä oli sekä tutkija Maija Kairamolta että osastonjohtaja Torsten Edgreniltä saatu tieto, jonka mukaan routa on edelleen paljastanut linnan ympäristön "purjehdusesteitä" eli linnan ympärille aikoinaan pystytettyjä puupaaluja. Kävin paikalla 13.6.1990 tarkoitukseni todeta tilanne ja ryhtyä miettimään mahdollisia tarvittavia toimenpiteitä osana laajempaa suunnitelmaa linnan ympäristön tutkimiseksi. Mukanani oli tutkija Jussi-Pekka Taavitsainen esihistorian toimistosta.

Laskimme näkyvissä olevan ainakin 75 halkaisijaltaan noin 10-15-senttistä paalua, joista pisimmät kohoavat runsaan metrin maanpinnan yläpuolelle. Ne muodostavat kaksi sisäkkäistä kaarta linnan pohjois- ja koillispuolelle (ks. liite 2). Niiden etäisyys linnasta on noin 25 - 45 metriä. Lisäksi kaarten ulkopuolella, runsaat 50 m linnasta pohjoiseen, on muutamia erillisiä paaluja. Mielestämme näkyvissä oleva paalutus vastasi Harry Alopaeuksen vuonna 1984 kartoittamaa tilannetta (liite 2), paitsi että sekä läntisintä että itäisintä paaluryhmää oli tähän vuode-
naikaan mahdoton paikallistaa hyvin korkean ja tiheän kasvillisuuden seasta ja alta. Uusia paaluja emme siis todenneet, mutta ainakin jotkut näkyvissä olevista paaluista ovat nousseet selvästi entistä korkeammalle.

Valokuvasimme paalutuksen sekä väridiafilmille että panoraamakameralla mustavalkofilmille. Muihin toimenpiteisiin ei kasvillisuuden vuoksi tällä kertaa kannattanut eikä voinut ryhtyä.

Paaluista ovat ottaneet näytteitä dendrokronologista ajoitusta varten sekä Harry Alopaeus vuonna 1984 että Markus Hiekkänen ja Seppo Zetterberg vuonna 1989. Näytteitä on kaikkiaan viitisen-

kymmentä, ja Zetterbergin mukaan enempien ottaminen on tarpeellonta.

Viiden metrin korkeuskäyrä kiertää peruskartalla linnakalliota, joten paalujen korkeus nykyisestä merenpinnasta on >5 ja $<7,5$ m. Raasepori sijaitsee maannousuisobaasilla 4,0 (Suutarinen 1983; ks. liite 3), toisin sanoen maa nousee siellä tätä nykyä 4 mm vuodessa eli 40 cm vuosisadassa. Viidenkin metrin mukaan laskettuna tämä tarkoittaa sitä, että paikka, jossa ne sijaitsevat, kohosi merestä jo 600-luvun lopulla. - Maannousun 1,5 %:n hidastumisella vuosisataa kohti (Kääriäinen 1953) ei näin verraten hitaan maannousun alueella ja verraten lyhyellä aikavälillä ole käytännön merkitystä.

Tämä osoittanee, etteivät paalutukset voi olla linnan käyttöaikaan kuuluvia meripurjehdusesteitä. Viime aikoina on tosin osoitettu (esim. Hiekkanen 1988), että käsitys lineaarisesta maannoususta on jossain määrin harhaanjohtava, mutta näin suuria virheitä se tuskin voi aiheuttaa. Paalut ovat siis joko linnaa paljon vanhempia merenpohjarakenteita, mikä on hyvin epätodennäköistä, tai maarakenteita, esim. myöhemmin täytetyn vallihaudan reunatukia. Kolmas mahdollisuus on se, että Raseborgs å muodosti linnan alkuaikoina sitä ympäröiville alaville maille matalan järvimäisen altaan, jonka saattoi ylittää esim. matalalla uivilta haapioilla, ja paalutus olisi pystytetty esteeksi niitä varten.

Tuleviksi toimenpiteiksi Raaseporin linnan suhteen olen suunnitellut kartoitusryhmän lähettämistä paikalle kartoittamaan tarkasti paalutuksen nykytilanne. Se on kuitenkin mahdollista vasta myöhään syksyllä, kun kasvillisuus on harventunut. Silloin paalutus ja muukin linnan ympäristö olisi myös hyvä ilmakuvaata tarkoituksena mm. yrittää paikallistaa linnaan mahdollisesti liittyntä kauppapaikkaa tms. asutusta tai rakennuksia. Jo kesällä voisi yrittää ilmakehuvausta väri-infrapunafilmillä, jolloin kasvillisuuden värierot saattaisivat antaa vihjeitä maanalaisista rakenteista tms. Kätevin väline ilmakehuvaukseen saattaisi olla paikalleen ankkuroitu kuumailmapallo, josta voisi kuvata kiireettä ja moottorin tärinän häiritsemättä. Kiinnostavissa maastokohdissa maaperää voisi lisäksi tutkia ottamalla niistä maa-

näytteitä käsikäyttöisellä moreenikairalla, mikä on lähes yhtä informatiivista, mutta paljon nopeampaa ja siistimpää kuin koe-kuoppien kaivaminen.

Edellä lueteltujen dokumentointitoimenpiteiden jälkeen voisi yhden tai pari paaluista irrottaa kokonaan konservoitavaksi, painaa muut takaisin maahan ja koettaa saada ne pysymään siellä tavalla tai toisella, esim. peittämällä ne betonilaatoin, jotka puolestaan peitettäisiin maalla.

Helsinki 28.6.1990

Tapio Seger

Kirjallisuusviitteet:

Hiekkanen, M., 1988. Naantali. Keskiajan kaupungit 4.

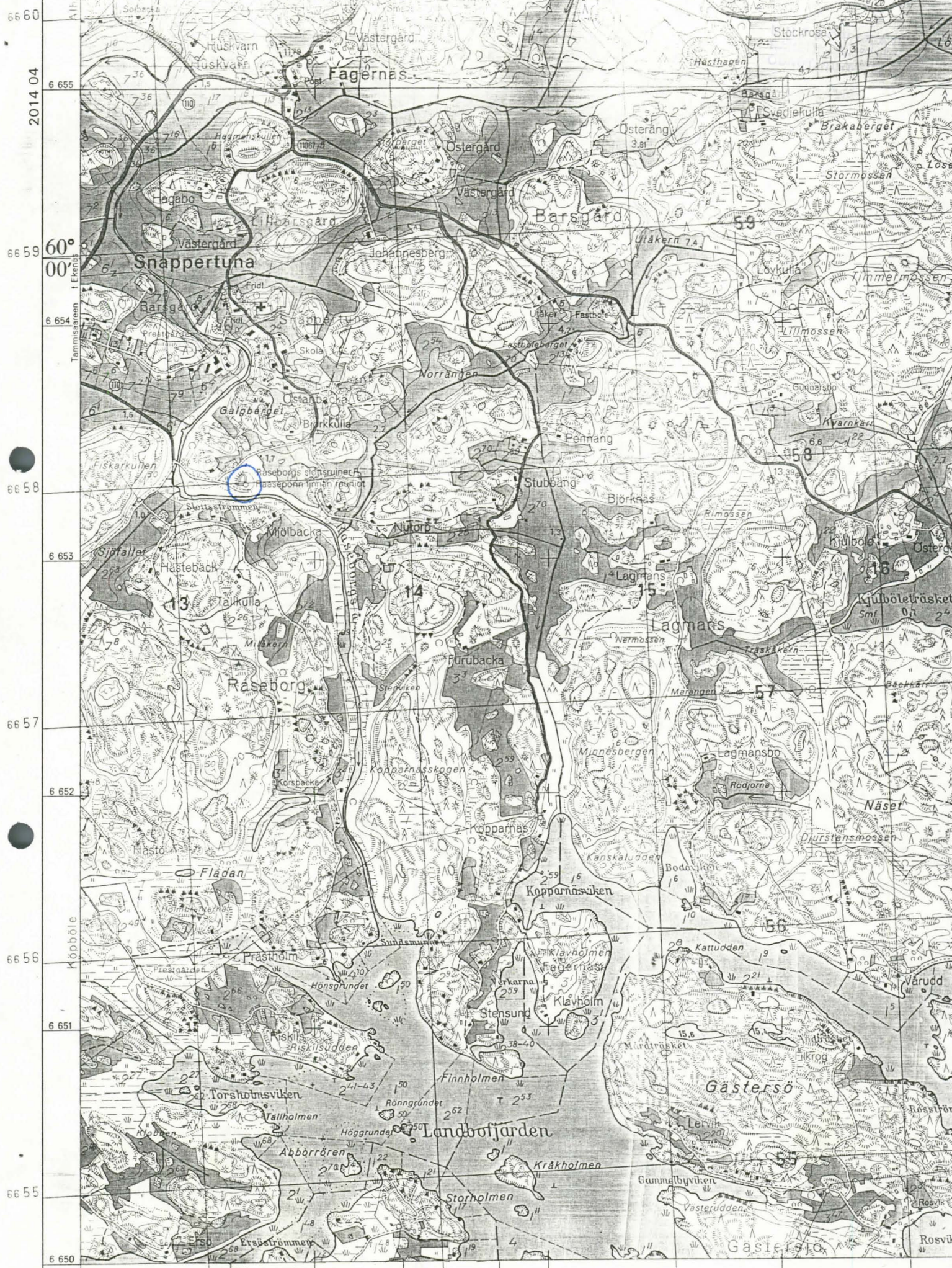
Kääriäinen, E., 1953. On the Recent Uplift of the Earth's Crust in Finland. Fennia 77:2.

Suutarinen, O., 1983. Recomputation of Land Uplift Values in Finland. Reports of the Finnish Geodetic Institute 83:1.

Liite 1: ote peruskartasta 2014 07 SNAPPERTUNA (1982) 1:20 000

Liite 2: kopio H. Alopaeuksen kartasta vuodelta 1984, 1:500

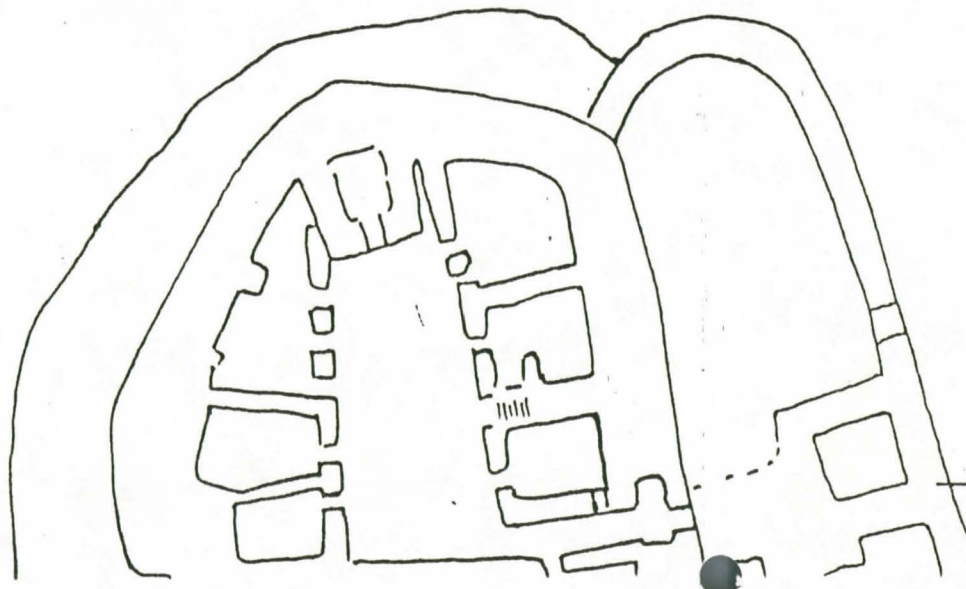
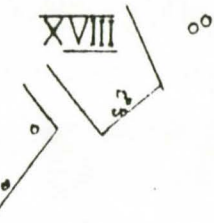
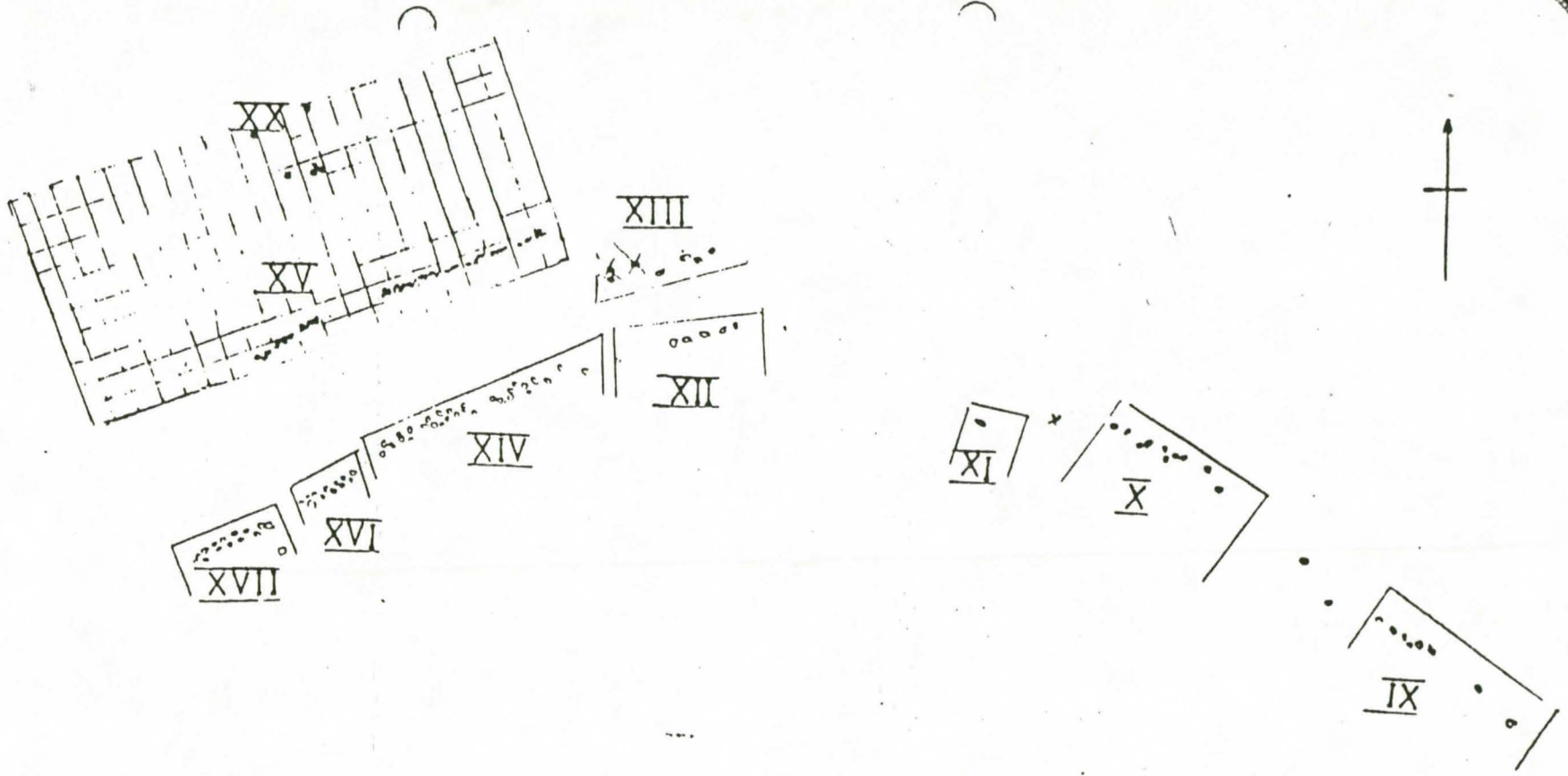
Liite 3: kopio Suutarisen (1983) kartasta 1: 5000 000

2480 Nak = Trängsund Vesterrosund 23° 40' -25 m 20s 2481 Nak = +48v 2482 2483

Liite 2.

INSTITUTO
RAJASTORIN
Keskus Aulaportti

RAASEPORI
purjehdus esteiden paaluja
(08.05-82)

23.04-84

H. Alopaeus-84
1:500

